

Анализа ликвидности пољопривредних предузећа АП Војводине

Analysis of the Liquidity of Agricultural Companies of AP Vojvodina

Бојана Вуковић*

Универзитет у Новом Саду, Економски факултет у Суботици, Суботица

Милош Пјанић**

Универзитет у Новом Саду, Економски факултет у Суботици, Суботица

Бранимир Калаш***

Универзитет у Новом Саду, Економски факултет у Суботици, Суботица

Сажетак: Савремене услове привређивања карактерише корпоративно управљање, које намеће потребу за константним растом и развојем предузећа. У таквим околностима неопходно је мерити достигнућа предузећа у реализацији постављених циљева, међу којима се истичу ефикасне финансијске перформансе и максимизација резултата у дугом року. У раду ће бити истражен тренд перформанси ликвидности пољопривредних предузећа у временском периоду 2011–2015. године. У узорак су узета средња и велика пољопривредна предузећа сектора А – Пољопривреда, шумарство и рибарство, чије је седиште на територији АП Војводине. Анализа варијација перформанси пословања пољопривредних предузећа спроводи се ради испитивања стабилности и одрживости у остваривању значајне финансијске перформансе, односно ликвидности. Без обзира на то што је ликвидност краткорочна категорија и као таква не може бити основа за извођење закључака о дугорочним перформансама пословања, успостављање оптималног нивоа ликвидности полазна је претпоставка успешности средњих и великих пољопривредних предузећа у реализацији привредне активности АП Војводине.

Кључне речи: анализа, пољопривредна предузећа, ликвидност.

Abstract: Modern business conditions are characterized by corporate governance that imposes the need for constant growth and development of the company. In such circumstances, it is necessary to measure the achievements of the company in the realization of the set of goals, among which is highlighted the effective financial performance and maximization of results in the long run. The paper analyzes the trend of liquidity performance of agricultural companies in the period 2011-2015. The sample is taken from medium and large agricultural companies of the sector A-Agriculture, forestry and fishing, which is headquartered in the territory of The Autonomous Province of Vojvodina. Analysis of the variation in the performance of agricultural companies is carried out in order to test stability and sustainability in achieving liquidity performance. Regardless of the fact that liquidity is a short-term category and as such cannot be the basis for making conclusions on long-term business performance, establishing an optimal level of liquidity is the starting point for the success of medium and large agricultural companies in the realization of the economic activity of The Autonomous Province of

* ✉ bojanavuk@ef.uns.ac.rs

** ✉ milospjanic@ef.uns.ac.rs

*** ✉ branimir.kalas@ef.uns.ac.rs

Vojvodina.

Keywords: Analysis, agricultural companies, liquidity

Уводна разматрања

Специфичности пословања пољопривредних предузећа и саме пољопривредне производње огледају се у сезонским активностима, високим производним трошковима, спором обрту капитала и везивању средстава на дужи временски период. Финансирање текуће производње пољопривредних предузећа сопственим средствима отежава процес производње, јер се роба по завршетку процеса неће одмах реализовати, што продужава време везивања финансијских средстава (Јакшић, Вуковић и Мијић, 2011, 82). У пољопривредној производњи се роба, дакле, са залиха дистрибуира у току целе године, па је те залихе потребно финансирати док се не заврши нови производни циклус. Сходно томе, реч је о дужем временском периоду који је потребно да протекне од момента улагања средстава до реализације и наплате производа на тржишту. Међу осталим проблемима у пословању пољопривредних предузећа издвајају се недовољно стимулативне мере аграрне политике, ограничена средства финансирања репродукције и неповољни кредитни услови финансирања производње, што има крајњи утицај на цене пољопривредних производа.

Перформансе предузећа подразумевају способност предузећа да расте и развија се кроз пословне активности, тако да изградња ефикасног система управљања захтева развијање адекватног система мерења перформанси (Андрић и Вуковић, 2012, 17). Предмет истраживања у овом раду јесу перформансе ликвидности пословања средњих и великих предузећа из сектора А – Пољопривреда, шумарство и рибарство, чије је седиште на територији Аутономне Покрајине Војводине. Узорком је обухваћено 420 опсервација у временском периоду 2006–2015. године, из три групе делатности, које се категоришу као пољопривредна производња, лов и пратеће услужне делатности, шумарство и сеча дрвећа, као и рибарство и аквакултуре. У узорку је садржано 52% од укупног броја средњих и великих предузећа пољопривредног сектора Аутономне Покрајине Војводине.¹ Анализа перформанси ликвидности спроведена је на основу финансијских извештаја средњих и великих предузећа сектора пољопривреде АП Војводине (Scoring, 2017; <http://www.scoring.rs>).

Анализа ликвидности састоји се од анализе тренда перформанси ликвидности пословања, анализе варијација перформанси пословања сектора пољопривреде, као и оцене пословне способности и успешности пољопривредних предузећа. Анализом тренда перформанси истраживали су се стање и промене нивоа остварених перформанси како би се испитало да ли су

¹ Истраживање је резултат рада аутора на краткорочном пројекту од посебног интереса за одрживи развој у АП Војводини, „Одрживост и унапређење перформанси пољопривредних предузећа у АП Војводини у 2017. години“.

пољопривредна предузећа Аутономне Покрајине Војводине ликвидна. Анализом варијација перформанси пословања испитивала се стабилност и одрживост остваривања перформанси ликвидности. Резултати анализе разлика у оствареним перформансама у различитим временским периодима треба да укажу на то да ли су разлике значајне, или су перформансе пословања пољопривредних предузећа стабилне, тако да нису присутне значајније осцилације. Анализом посматраних показатеља испитује се значај средњих и великих пољопривредних предузећа Аутономне Покрајине Војводине у реализацији привредне активности.

1. Методологија мерења ликвидности пољопривредних предузећа АП Војводине

Мерење ликвидности претпоставља мерење способности предузећа да измири обавезе о року доспећа, односно да ли предузеће има довољно ликвидних средстава да покрије обавезе на кратак рок (Bragg, 2002). Адекватно управљање и мерење ликвидности је од нарочитог значаја приликом доношења одлука о финансијском управљању компанијама (Bhunia & Khan, 2011, 3). Ради мерења ликвидности пољопривредних предузећа Аутономне Покрајине Војводине узети су у обзир следећи показатељи:

- 1) текућа ликвидност;
- 2) убрзана ликвидност;
- 3) тренутна ликвидност.

Индикатор текуће (опште) ликвидности представља способност предузећа да измири краткорочне обавезе употребом обртне имовине. Рацио опште ликвидности, дакле, показује с колико је динара обртних средстава покривен сваки динар краткорочних обавеза (Крстић и Бонић, 2017, 77). Да би предузеће могло да измири доспеле обавезе из обртне имовине неопходно је да референтна вредност овог индикатора буде 2 или већа од 2, што кореспондира правилу финансирања 2 : 1 (*current ratio*). Према неким истраживањима, овај рацио ликвидности је непоуздан, будући да половину обртних средстава чине трајна обртна средства, те када би се то у реалном животу заиста и остварило, коефицијент текуће ликвидности који износи 2 био би комплементаран са златним билансним правилом у ширем смислу. Та претпоставка, међутим, ретко се остварује, јер су трајна обртна средства код конкретних предузећа по правилу или изнад или испод половине укупних обртних средстава (Родић, Андрић, Вукелић и Вуковић, 2017, 182).

Убрзана (ригорозна) ликвидност представља способност предузећа да измири краткорочне обавезе употребом ликвидних средстава, односно готовине, готовинских еквивалената и краткорочних потраживања у временском периоду од годину дана. Сматра се да ће чак и веома профитабилна предузећа банкротирати ако не успеју да измире доспеле обавезе по основу краткорочних

кредита (Gibson, 2009, 201). Судаћи према томе да ли је задовољена референтна вредност показатеља убрзане ликвидности која износи 1 или више од 1, закључујемо да ли је предузеће ликвидно. Рацио убрзане ликвидности комплементаран је с правилом финансирања 1 : 1 („ацид-тест“), као и са златним билансним правилом у ширем смислу.

Тренутна ликвидност представља способност предузећа да измири краткорочне обавезе употребом најликвидније имовине. Референтна вредност овог рација износи 1 или више од 1, те се он детерминише као најнепрецизнији показатељ ликвидности. Непрецизност је заснована на чињеници да се способност измирења краткорочних обавеза мери тренутно, на дан ликвидности. Сходно томе, на основу њега не може се тврдити да ли ће предузеће бити у могућности да измирује своје обавезе у наредном периоду (Крстић и Бонић, 2017, 78).

Преглед коришћених показатеља мерења перформанси ликвидности дат је у следећој табели, а сама анализа је у основи заснована на методи дескриптивне статистике.

Табела 1: Показатељи мерења ликвидности пољопривредних предузећа

Показатељ	Начин израчунавања	Референтна вредност
Текућа ликвидност	Обртна имовина / краткорочне обавезе	> 2
Убрзана ликвидност	Краткорочна потраживања, пласмани и готовина / краткорочне обавезе	> 1
Тренутна ликвидност	Готовина и еквиваленти готовине / краткорочне обавезе	> 1

Извор: Прилагођено према: Родић, Вукелић, Андрић, Вуковић, 2017

Анализом варијација перформанси пословања пољопривредних предузећа испитује се да ли су присутне значајне осцилације нивоа ликвидности пољопривредних предузећа у посматраном временском периоду. Имајући у виду да је ликвидност објашњена са више показатеља и да се испитују разлике у току посматраног временског периода, спроводи се статистички тест мултиваријантна анализа варијанси (МАНОВА), или анализа варијанси са више фактора. За статистичке потребе обраде података, сходно наведеној методологији истраживања, коришћен је статистички програм СПСС 23, тако да су добијени резултати представљени табелама и графиконима и текстуално интерпретирани (Field, 2009).

2. Резултати мерења ликвидности пољопривредних предузећа АП Војводине

Мерење текуће ликвидности средњих и великих пољопривредних предузећа са аспекта способности измирења доспелих (краткорочних) обавеза презентовано је у наредној табели.

Табела 2: Текућа ликвидност средњих и великих предузећа сектора пољопривреде Аутономне Покрајине Војводине

Година	Текућа ликвидност	% предузећа којима је угрожена ликвидност	% предузећа која испуњавају критеријум ликвидности
2006.	1,72	78,95%	21,05%
2007.	2,01	75,00%	25,00%
2008.	1,85	82,93%	17,07%
2009.	1,92	80,95%	19,05%
2010.	1,78	79,07%	20,93%
2011.	2,16	74,42%	25,58%
2012.	1,93	73,81%	26,19%
2013.	1,79	70,45%	29,55%
2014.	1,84	67,44%	32,56%
2015.	2,08	70,00%	30,00%
Просек	1,91	-	-

Извор: Калкулација аутора на основу финансијских извештаја средњих и великих предузећа сектора пољопривреде АП Војводине (Scoring, 2017; <http://www.scoring.rs>)

Анализом презентованих резултата у табели закључујемо да је просечна вредност индикатора текуће ликвидности испод 2, односно 1,91. По том основу може се закључити да средња и велика предузећа пољопривредног сектора нису ликвидна, што значи да нису способна да измире доспеле обавезе расположивом обртном имовином у току целог посматраног периода. Изузетак представљају 2007, 2011. и 2015. година, будући да у тим годинама 25%, 25,58% и 30% пољопривредних предузећа успева да задовољи референтну вредност показатеља ликвидности, односно да расположивим обртним средствима покрије доспеле обавезе. У преосталим годинама посматраног периода, референтна вредност показатеља ликвидности је испод 2, што значи да пољопривредна предузећа не успевају да подмире доспеле обавезе употребом ликвидне имовине. У динамици пословања су присутне флукуације вредности рација текуће ликвидности услед флукуација вредности доспелих обавеза и обртних средстава из којих се оне покривају. У динамици пословања коефицијент текуће ликвидности бележи флукуације вредности, тако да је у временском периоду 2006–2007, 2008–2009, 2010–2011. и 2013–2015. године присутан раст коефицијента, а са друге стране, у временском периоду 2007–2008, 2009–2010. и 2011–2013. године присутан је пад коефицијента текуће ликвидности.

Резултати анализе ликвидности пољопривредних предузећа у области ратарске и мешовите пољопривредне производње у 2010. години показали су да је 10% пољопривредних предузећа у области мешовите пољопривредне производње било ликвидно, док је, с друге стране, 50% предузећа у области ратарске производње задовољило критеријуме референтне вредности коефицијента текуће ликвидности. Смањено улагање у обртна средства приписивало се смањењу пословне активности предузећа у овој грани

пољопривреде (Андрић, Вуковић и Мијић, 2011, 261). Слична истраживања анализе перформанси ликвидности предузећа у области индустрије меса Републике Србије спроведена су у временском периоду 2010–2012. године. Коефицијенти ликвидности су показали ниску способност предузећа у области индустрије меса у правцу измирења доспелих обавеза. Индикатори ликвидности предузећа у области индустрије меса били су бољи од индикатора ликвидности предузећа у области индустрије сточарства, али су показали да обе индустрије имају озбиљне проблеме у плаћању доспелих дугова. Показатељи ликвидности указали су на неусклађеност са аспекта прилива готовине и доспелих рокова за измирење обавеза, с обзиром на то да су предузећа имала вишак дугорочних средстава за измирење краткорочних обавеза (Mijic, Zekic, Jaksic & Vukovic, 2014, 136).

У случају да индикатор текуће ликвидности има високу вредност током дужег временског периода, можемо закључити да је реч о проблемима искоришћења готовинских средстава, држања превисоког нивоа залиха, неадекватне политике управљања потраживањима, као и немогућности кредитирања од стране добављача. Као последица тога настаје неадекватна политика управљања пољопривредним предузећима Аутономне Покрајине Војводине. Како је само у три посматране године задовољена референтна вредност рација текуће ликвидности, те будући да средња и велика предузећа пољопривредног сектора не остварују изразито високе вредности овог рација, закључујемо да се не води лоша политика управљања пољопривредним предузећима АП Војводине.

Треба имати на уму да адекватно планирање и контрола текућих средстава и обавеза успоставља равнотежу између ликвидности и профитабилности сваке компаније (Vukovic, Andric & Jaksic, 2017, 336). Успостављање одговарајуће политике управљања обртним капиталом претпоставља да је потребно скратити временски период измирења обавеза према добављачима, односно наплате потраживања од купаца. Поред тога, неопходно је скратити временски период у којем се везују залихе, на тај начин што ће се утицати на бржу производњу и продају. Ефикасном политиком управљања обртним средствима тежи се успостављању њихове оптималне величине и структуре, што утиче на раст ликвидности и финансијске стабилности предузећа (Вуковић, 2017, 1023).

Резултати мерења убрзане ликвидности средњих и великих предузећа Аутономне Покрајине Војводине презентовани су у табели 3.

Табела 3: Убрзана ликвидност средњих и великих предузећа сектора пољопривреде Аутономне Покрајине Војводине

Година	Убрзана ликвидност	% предузећа којима је угрожена ликвидност	% предузећа која испуњавају критеријум ликвидности
2006.	0,77	84,21%	15,79%
2007.	0,90	75,00%	25,00%
2008.	0,89	80,49%	19,51%
2009.	0,86	85,71%	14,29%
2010.	0,88	74,42%	25,58%
2011.	1,12	69,77%	30,23%
2012.	0,93	71,43%	28,57%
2013.	0,85	72,73%	27,27%
2014.	0,81	72,09%	27,91%
2015.	0,86	75,00%	25,00%
Просек	0,89	-	-

Извор: Калкулација аутора на основу финансијских извештаја средњих и великих предузећа сектора пољопривреде АП Војводине (Scoring, 2017; <http://www.scoring.rs>)

Презентовани резултати коефицијента убрзане ликвидности (табела 3) указују на то да велика и средња предузећа пољопривредног сектора АП Војводине послују неликвидно током целог посматраног периода, што, опет, указује на то да не успевају да подмире доспеле обавезе у року од годину дана. Дакле, ликвидност предузећа није значајно угрожена, будући да су вредности индикатора убрзане ликвидности испод 1. Ликвидна средства којима се покривају краткорочне обавезе су мања у односу на износ доспелих краткорочних обавеза. Само су у 2011. години пољопривредна предузећа способна да измире доспеле обавезе расположивом ликвидном имовином у року од годину дана. У овој години 30,23% предузећа испуњава критеријум ликвидности. У динамици пословања су присутне флукуације вредности, тако да у временском периоду 2007–2009. и 2011–2014. године коефицијент убрзане ликвидности бележи пад. С друге стране, у временском периоду 2006–2007, 2009–2011. и 2014–2015. године коефицијент убрзане ликвидности расте. Тенденције у кретању вредности коефицијента убрзане ликвидности у посматраном периоду само у одређеним годинама кореспондирају кретању вредности коефицијента текуће ликвидности. То је очекивано, с обзиром на то да је реч о показатељима кратког рока, те ликвидност као краткорочна категорија не може бити основа за извођење закључака о дугорочним перформансама и успешности пословања предузећа. Постоје становишта да је укупно стање ликвидности могуће побољшати успостављањем реалне кредитне политике која ће изазвати краћи период конверзије новца, те стога имати повољан утицај на профитабилност компаније (Olubukunola & Uwuigbe, 2010, 19).

Мерењем тренутне ликвидности средњих и великих пољопривредних предузећа Аутономне Покрајине Војводине добијени су следећи резултати.

Табела 4: Тренутна ликвидност средњих и великих предузећа у сектору пољопривреде Аутономне Покрајине Војводине

Година	Тренутна ликвидност
2006.	0,04
2007.	0,08
2008.	0,04
2009.	0,06
2010.	0,06
2011.	0,07
2012.	0,09
2013.	0,07
2014.	0,06
2015.	0,12
Просек	0,07

Извор: Калкулација аутора на основу финансијских извештаја средњих и великих предузећа сектора пољопривреде АП Војводине (Scoring, 2017; <http://www.scoring.rs>)

Судећи по презентованим резултатима вредности рација тренутне ликвидности, изводи се закључак да средња и велика предузећа сектора пољопривреде АП Војводине не послују ликвидно у току целог посматраног периода. Дакле, ни у једној посматраној години предузећа немају довољно готовине нити еквивалената готовине за измирење краткорочних обавеза. Наравно, треба имати на уму да је реч о тренутној способности измирења доспелих обавеза, тако да је за извођење закључака о ликвидности пословања потребно сагледати и друге индикаторе. Динамика пословања бележи флукуације вредности оствареног коефицијента тренутне ликвидности, тако да је у временском периоду 2007–2008. и 2012–2014. године присутан пад, док је у временском периоду 2006–2007, 2008–2009, 2010–2012. и 2014–2015. године присутан раст коефицијента тренутне ликвидности. Наведена тенденција кретања вредности коефицијента тренутне ликвидности само у појединим годинама кореспондира кретању вредности коефицијента текуће ликвидности.

3. Мерење разлика у нивоу ликвидности пољопривредних предузећа АП Војводине

У наредној табели (табела 5) представљено је кретање вредности показатеља ликвидности пољопривредних предузећа на територији АП Војводине у временском периоду 2006–2015. године.

Табела 5: Кретање вредности показатеља ликвидности средњих и великих предузећа пољопривредног сектора АП Војводине

Година	Текућа ликвидност	Убрзана ликвидност	Тренутна ликвидност
2006.	1,72	0,77	0,04
2007.	2,01	0,90	0,08
2008.	1,85	0,89	0,04
2009.	1,92	0,86	0,06
2010.	1,78	0,88	0,06
2011.	2,16	1,12	0,07
2012.	1,93	0,93	0,09
2013.	1,79	0,85	0,07
2014.	1,84	0,81	0,06
2015.	2,08	0,86	0,12

Извор: Калкулација аутора на основу финансијских извештаја средњих и великих предузећа сектора пољопривреде АП Војводине (Scoring, 2017; <http://www.scoring.rs>)

Анализом ликвидности у посматраним годинама закључујемо да се средња и велика пољопривредна предузећа у 2007, 2011. и 2015. години не сусрећу с проблемом измирења доспелих обавеза о року доспећа. У циљу испитивања стабилности и одрживости нивоа перформанси пољопривредних предузећа Аутономне Покрајине Војводине испитане су варијације у нивоу ликвидности. У том правцу анализирана је текућа, убрзана и тренутна ликвидност за временске периоде 2010–2012. и 2013–2015. године.

Табела 6: Дескриптивна статистика показатеља ликвидности у посматраним временским периодима

Ликвидност	Период	Средња вредност	Стандардна девијација
Текућа ликвидност	Пре 2013. године	1,955	2,025
	После 2013. године	1,897	1,692
	Укупно	1,926	1,863
Убрзана ликвидност	Пре 2013. године	0,976	1,114
	После 2013. године	0,838	0,719
	Укупно	0,907	0,939
Тренутна ликвидност	Пре 2013. године	0,073	0,184
	После 2013. године	0,084	0,246
	Укупно	0,078	0,217

Извор: Статистички програм СПСС 23

Судећи по презентованим резултатима у табели, изводи се закључак да су пољопривредна предузећа ликвидније пословала у првом временском периоду

(2010–2012. године). Просечна вредност показатеља текуће ликвидности била је 1,95, што је за 0,06 већа вредност у односу на временски период 2013–2015. године. Са аспекта показатеља убрзане ликвидности такође је присутан већи ниво ликвидности од 0,98 у првом временском периоду. Показатељ тренутне ликвидности пољопривредних предузећа пак бележи нижу вредност у првом посматраном периоду, док је у временском периоду 2013–2015. године ликвидност на знатно вишем нивоу, и износи 0,08. У циљу испитивања да ли су разлике између наведених периода значајне, употребљен је тест МАНОВА (табела 7), чији су резултати показали да разлика између наведених периода није значајна ($p = 0,288$ веће је од 0,05).

Табела 7: Резултати мултиваријационе анализе

Ефекат		Вредност	F	Број степени слободe 1	Број степени слободe 2	Значајност
Период	Pillai's Trace	0,015	1,260	3,000	251,000	0,288
	Wilks' Lambda	0,985	1,260	3,000	251,000	0,288
	Hotelling's Trace	0,015	1,260	3,000	251,000	0,288
	Roy's Largest Root	0,015	1,260	3,000	251,000	0,288

Извор: Статистички програм СПСС 23

На основу вредности *Pillai's Trace* теста у табели 7 ($p = 0,288$ веће је од 0,05), може се закључити да не постоји статистички значајна разлика са аспекта ликвидности пољопривредних предузећа АП Војводине између два посматрана периода. У табели 8 приказани су резултати анализе датих показатеља ликвидности између два наведена периода.

Табела 8: Резултати тестирања ефекта између група

Извор	Ликвидност	Тип 3 Сума квадрата	Број степени слободe	F	Значајност
Период	Текућа ликвидност	0,215	1	0,062	0,804
	Убрзана ликвидност	1,205	1	1,368	0,243
	Тренутна ликвидност	0,009	1	0,184	0,669

Извор: Статистички програм СПСС 23

Дакле, резултати представљени у табели 8 показују да је ниво значајности индикатора текуће, убрзане и тренутне ликвидности већи од 0,05, те по том основу закључујемо да не постоје статистички значајне разлике са аспекта ликвидности пољопривредних предузећа Аутономне Покрајине Војводине у два посматрана периода.

Закључна разматрања

Анализа ликвидности пољопривредних предузећа АП Војводине показала је да средња и велика предузећа сектора пољопривреде карактеришу отежани услови са аспекта покрића доспелих обавеза. Резултати су показали да је у 2015. години само 30% предузећа ликвидно пословало, док се, с друге стране, 70% предузећа сусрело с погоршаним условима одржања ликвидности, без обзира на то што је просечна вредност показатеља ликвидности била задовољена. Анализа варијација нивоа ликвидности пољопривредних предузећа Аутономне Покрајине Војводине показала је да је ликвидност посматраних предузећа била већа у првом временском периоду (2010–2012) у односу на други посматрани период (2013–2015. године). Међутим, разлике у нивоу ликвидности пољопривредних предузећа АП Војводине у посматраним периодима нису статистички значајне.

Нарушена ликвидност пољопривредних предузећа АП Војводине последица је неусклађених рокова везивања средстава и измирења обавеза, који доводе до финансијске нестабилности. Неусклађени рокови на продајном и набавном тржишту специфични су за пољопривредну производњу, те се у наредном периоду треба фокусирати на услове за одржање ликвидности, јер ће се на тај начин унапредити корпоративно управљање пољопривредним предузећима. Исто тако, предузећа треба да настоје да успоставе оптималан ниво ликвидности, будући да превисок ниво ликвидности претпоставља вишак новчаних средстава која не служе инвестирању и не резултирају будућим економским користима. Сходно томе, потребно је на одговарајући начин управљати обртним капиталом и краткорочним обавезама и смањити финансирање из туђих извора.

Ради побољшања корпоративних перформанси пољопривредних предузећа требало би пре свега повећати обим и унапредити субвенције и аграрну производњу, детерминисати стимулативне мере инвестирања, пореске политике и кредитирања од стране државе, као и финансијским развојним мерама подстицати ефикасност пословања пољопривредних предузећа. За пољопривредну производњу је такође специфична терминска трговина, чијим успостављањем ће се створити могућност контроле ризика и приноса на тржишту пољопривредних производа. На тај начин ће се утицати на раст пољопривредне производње, односно подстицати развој корпоративних перформанси пољопривредних предузећа, а тако и целокупне економске активности Аутономне Покрајине Војводине.

Литература

Андрић, М., Вуковић, Б., и Мијић, К. (2011). Ефекти кризе на перформансе пословања пољопривредних предузећа у Војводини. *Часопис за пословну економију, финансије и предузетништво*, (2): 247–270.

Андрић, М. и Вуковић, Б. (2012). Рефлексије кризе на перформансе оперативног пословања индустријских предузећа у Србији. *Интернационални научни скуп СМ – Стратегијски менаџмент и превазилажење економско-финансијске кризе* (12–22). Суботица: Економски факултет.

Bhunia, A., & Khan, I. U. (2011). Liquidity Management Efficiency of Indian Steel Companies: A Case Study. *Far East Journal of Psychology and Business*, 3 (3): 3–13.

Bragg, S. (2002). *Business Ratios and Formulas*. New Jersey: John Wiley & Sons.

Вуковић, Б. (2017). Ефекти управљања обртним капиталом на профитабилност пословања предузећа. *XXII интернационални научни скуп СМ – стратегијски менаџмент и системи подршке одлучивању у стратегијском менаџменту: Дигитална еволуција: Прилагођавање пословања дигиталном времену* (1022–1029). Суботица: Економски факултет.

Vukovic, B., Andric, M., & Jaksic, D. (2017). The Impact of Working Capital Management on Company's Profitability: Empirical Evidence from Serbia. *Custos e @gronegocio on line*, 13 (1): 333–349.

Gibson, C. (2009). *Financial Reporting & Analysis*. USA: University of Toledo.

Јакшић, Д., Вуковић, Б. и Мијић, К. (2011). Анализа финансијског положаја пољопривредних предузећа у Републици Србији. *Економика пољопривреде*, 58 (1): 78–90.

Крстић, Б. и Бонић, Ј. (2017). *Пословна анализа и контрола – инструменти унапређења конкурентности предузећа*. Ниш: Економски факултет Универзитета у Нишу.

Mijic, K., Zekic, S., Jaksic, D., & Vukovic, B. (2014). Meat industry in Serbia: Performance Analysis of Meat-Processing and Livestock Companies. *Custos e @gronegocio on line*, 10 (3): 124–144.

Olubukunola, B., & Uwuigbe, U. (2010). Liquidity Management and Profitability of Manufacturing Companies in Nigeria. *IOSR Journal of Business and Management (IOSR-JBM)*, 9 (1): 13–20.

Родић, Ј., Андрић, М., Вукелић Г. и Вуковић, Б. (2017). *Анализа финансијских извештаја*. Суботица: Економски факултет у Суботици.

Scoring (2017). *Препрага привредних друштава*. <http://www.scoring.rs/> (приступљено 2. 9. 2017).

Field, A. (2009). *Discovering Statistics using SPSS*. London: Sage Publication Ltd.

Summary

Modern business conditions are characterized by corporate governance that imposes the need for constant growth and development of the company. In such circumstances, it is necessary to measure the achievements of the company in the realization of the set

of goals, among which is highlighted the effective financial performance and maximization of results in the long run. The paper analyzes the trend of liquidity performance of agricultural companies in the period 2011-2015. The sample is taken from medium and large agricultural companies of the sector A – Agriculture, forestry and fishing, which is headquartered in the territory of The Autonomous Province of Vojvodina. The sample covered 420 observations in the 2006-2015 years from three groups of activities, which are categorized as agricultural production, hunting and accompanying service activities, forestry and logging, as well as fishing and aquaculture. The liquidity performance analysis was carried out on the basis of the financial statements of the medium and large companies of the agriculture sector of AP Vojvodina. The liquidity analysis consists of the analysis of the trend of the liquidity performance of the business, the analysis of the variation in the performance of the business of the agricultural sector, as well as the assessment of the business ability and success of agricultural companies. Regardless of the fact that liquidity is a short-term category and as such cannot be the basis for making conclusions on long-term business performance, establishing an optimal level of liquidity is the starting point for the success of medium and large agricultural companies in the realization of the economic activity of The Autonomous Province of Vojvodina.